

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sžsk/7/2016
Identifikačné číslo spisu: 7014200851
Dátum vydania rozhodnutia: 30.01.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:7014200851.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členov senátu JUDr. Judity Kokolevskej a Mgr. Viliama Pohančeniča, v právnej veci žalobcu: T. Q., bytom W., E. X, právne zast. Mgr. Jankou Krakovskou, advokátkou so sídlom 040 01 Košice, Čajakova 1, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta č. 8, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 40012-2/2014-BA z 03. júla 2014, o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 18. mája 2016, č. k. 7S/81/2014-27, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalobcu z a m i e t a .

Žiadny z účastníkov n e m á p r á v o na náhradu trov kasačného konania.

Odôvodnenie

1. Krajský súd rozsudkom z 18.05.2016, č. k. 7S/81/2014-27, zamietol žalobu navrhovateľa o preskúmanie rozhodnutia žalovanej č. 40012-2/2014-BA z 03.07.2014, ktorým bolo odvolanie žalobcu zamietnuté a potvrdené rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočky Rožňava č. 10953-25/2014-RV zo dňa 06.05.2014 vo veci priznania nároku na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia v sume 3.144 eur, priznania nároku na výplatu náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v sume 2.744 eur a nepriznania nároku na výplatu náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v sume 400 eur, ktorá už žalobcovi bola vyplatená, všetko v dôsledku choroby z povolania, ktorá bola navrhovateľovi zistená dňa 09.07.2004. Žalobcovi právo na náhradu trov konania nepriznal.

2. Krajský súd dospel k záveru, že žaloba žalobcu nie je dôvodná a rozhodnutie žalovanej bolo vydané v súlade s platnou právnou úpravou, pričom správne orgány dostatočne zistili skutkový stav veci a z neho vyvodili aj správny právny záver, s ktorým sa súd stotožnil. Mal za preukázané, že žalobcovi bolo zistené iné poškodenie zdravia z práce už dňa 09.07.2004, t. j. v čase, keď platila vyhláška č. 32/1965 Zb., a preto bol postup posudzujúceho lekára pri hodnotení sťaženia spoločenského uplatnenia žalobcu v posudku zo dňa 10.09.2012 v súlade s uvedenou vyhláškou. Poukázal na § 11 ods. 1 zákona č. 437/2004 Z. z., z ktorého vyplýva, že na bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia v dôsledku úrazu a

iného poškodenia na zdraví, ktoré bolo spôsobené pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona a ak ide o chorobu z povolania z takej choroby, ktorá bola zistená pred týmto dňom, sa vzťahujú doterajšie predpisy. Správne orgány preto pri určovaní výšky náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v dôsledku zhoršenia zdravotného stavu žalobcu v zmysle podanej žiadosti vychádzali správne z právnej úpravy účinnej v čase, kedy bolo zdokumentované zhoršenie zdravotného stavu na účely odškodnenia.

3. Rozsudok krajského súdu napadol žalobca včas podaným odvolaním z dôvodu, že rozsudok súdu prvého stupňa považuje za nezákonný, vecne nesprávny, nepreskúmateľný a nedostatočne odôvodnený. Vytýkal tiež, že súd prvého stupňa nadviazal iba na argumenty žalovanej a zjavnými rozpormi sa nezaoberal, otázku ničotných rozhodnutí neposudzoval a aplikáciou pravej retroaktivity sa nezaoberal. Trval na tom, že správne mal byť odškodnený podľa zákona č. 437/2004 Z. z., položka 72 - Iné poškodenie na zdraví pri práci s bodovým rozpätím od 60 do 3.000 bodov, lebo v jeho prípade je rozhodujúci dátum 09.12.2004 a nie dátum 09.07.2004. Argumentoval tiež názorom Asociácie fakultných nemocníc Slovenskej republiky v rámci medzirezortného pripomienkového konania (č. materiálu UV-25852/2008 zo dňa 08.11.2008) k zákonu č. 437/2004 Z. z., že dátum prvého zistenia choroby ešte neznamená chorobu z povolania, lebo ide o neodškodniteľnú formu. Tvrdil, že dátum zistenia (09.07.2004) znamená iba ochorenie. Namietal, že všetky rozhodnutia sú vydané tak, že pripustili ústavne neprípustnú pravú retroaktivitu, keď na zistený skutočný stav veci (ustálený 09.12.2004) aplikovali právny predpis, ktorý už nebol súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky. Žalobca tiež trval na tom, že profesionálne ochorenie mu bolo možné priznať iba odo dňa 09.12.2004 ex nunc do budúcnosti (ako výsledok posúdenia), pretože právna úprava neumožňuje priznávanie choroby z povolania spätne. V rozsudku súdu prvého stupňa podľa neho absentuje podrobné zdôvodnenie prečo žalovaná i súd prvého stupňa považuje už dátum prvého zistenia za odškodniteľný stupeň. Navrhol preto, aby najvyšší súd rozsudok krajského súdu zmenil a napadnuté rozhodnutie žalovanej spolu s rozhodnutím prvostupňového správneho orgánu zrušil a vec vrátil na nové konanie.

4. Žalovaná sa v plnom rozsahu stotožnila s právnym názorom krajského súdu uvedeným v jeho rozsudku a navrhla, aby ho najvyšší súd potvrdil ako vecne správny.

5. Dňom 01.07.2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej aj len „SSP“). V zmysle § 491 ods. 1 zákona č. 162/2015 SSP, ak nie je ďalej ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti.

6. Keďže odvolacie konanie začalo po 01.07.2016, najvyšší súd postupoval podľa ustanovení Správneho súdneho poriadku a podanie žalobcu zo dňa 12.08.2016, označené ako odvolanie, posúdil ako kasačnú sťažnosť (OSP).

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 SSP) preskúmal kasačnú sťažnosť žalobcu bez nariadenia pojednávania v súlade s § 455 SSP a dospel k záveru, že jej nemožno vyhovieť.

8. Predmetom kasačného konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej z 03.07.2014, ktorým odvolanie žalobcu odmietla a potvrdila rozhodnutie pobočky zo 06.05.2014.

9. Keďže v správnom súdnictve je predmet súdneho prieskumu rozhodnutia určený obsahom preskúmaného rozhodnutia a odporkyňa v danom správnom konaní rozhodovala o žiadosti žalobcu o „dobodovanie“ (teda o zvýšenie základného bodového hodnotenia o 200 bodov na celkových 1.200 bodov), nebolo možné v danom konaní podrobiť prieskumu aj otázku správnosti odškodnenia žalobcu za samotné základné bodové hodnotenie v rozsahu 1.000 bodov (v zmysle posudku zo dňa 09.12.2004), o ktorej žalovaná právoplatne rozhodla samostatným rozhodnutím č. 300-123/2005-2 ešte dňa 07.06.2005 (ako sa žalobca domáhal v kasačnej sťažnosti).

10. Z pripojeného spisu krajského súdu a administratívnych spisov žalovanej vrátane spisu pobočky Sociálnej poisťovne Rožňava, mal odvolací súd preukázané, že:

- podľa Hlásenia choroby z povolania alebo ohrozenia chorobou z povolania bola dňa 05.12.2004 u navrhovateľa hlásená choroba z povolania - iné poškodenie zdravia z práce, pričom choroba bola prvýkrát zistená dňa 09.07.2004;

- dňa 07.06.2005 pobočka žalovanej Rožňava vydala rozhodnutie č. 300-123/2005-2, ktorým žalobcovi priznala nárok na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia v dôsledku choroby z povolania zistenej dňa 09.07.2004 v sume 60.000 Sk, pričom hodnota jedného bodu podľa § 7 tejto vyhlášky bola 60 Sk; rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť dňa 18.07.2005 a vychádzalo z posudku vypracovaného ošetrojúcou lekárkou MUDr. T., Fakultná nemocnica s poliklinikou, Klinika pracovného lekárstva a klinickej toxikológie zo dňa 09.12.2004, pričom základné bodové ohodnotenie choroby z povolania bolo u žalobcu určené v rozsahu 1.000 bodov (podľa položky 302f tabuľky časti B, II. prílohy k vyhláške č. 32/1965 Zb. v znení neskorších predpisov) s hodnotou jedného bodu 60 Sk;

- následne, titulom mimoriadneho zvýšenia odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia, bola právoplatným rozsudkom Okresného súdu Rožňava č. k. 8C/83/2005-130 z 29.11.2006 Nemocnici svätej Barbory v Rožňave uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 900.000 Sk;

- novou žiadosťou zo dňa 19.09.2012 sa žalobca domáhal priznania náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 99 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení s poukazom na posudok zo dňa 10.09.2012 vypracovaný MUDr. E. N., lekárom Kliniky pracovného lekárstva a klinickej toxikológie Univerzitnej nemocnice L. Pasteura v Košiciach, ktorým došlo k navýšeniu sťaženia spoločenského uplatnenia o 20 %, teda k dohodovaniu sťaženia spoločenského uplatnenia o 200 bodov, na celkových 1.200 bodov;

- rozsudkom Krajského súdu v Košiciach č. k. 6S/31/2013-27 z 26.09.2013 bolo podľa § 250j ods. 2 písm. a/ OSP zrušené rozhodnutie žalovanej č. 17669-2/2013-BA z 20.02.2013 o zamietnutí odvolania žalobcu a potvrdení rozhodnutia pobočky Sociálnej poisťovne Rožňava z 12.12.2012 o priznaní nároku navrhovateľa na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia v dôsledku choroby z povolania zistenej dňa 09.07.2004 v sume 400 eur určenej ako súčin počtu bodov (dohodovanie o 200 bodov, ktoré neboli odškodnené) a sumy 2 eurá za jeden bod (podľa § 7 vyhlášky č. 19/1999 Z. z. platnej v čase vzniku choroby z povolania); krajský súd žalovanej v ďalšom konaní určil postupovať pri určovaní výšky náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa ustanovení zákona č. 437/2004 Z. z., t. j. podľa predpisu účinného v čase vzniku odškodňovaného sťaženia spoločenského uplatnenia;

- novým rozhodnutím č. 40012-2/2014-BA zo dňa 03.07.2014 žalovaná odvolanie žalobcu zamietla a potvrdila rozhodnutie pobočky Rožňava č. 10953-25/2014-RV zo 06.05.2014 vo veci priznania nároku na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia v sume 3.144 eur, priznania nároku na výplatu náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v sume 2.744 eur a nepriznania nároku na výplatu náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v sume 400 eur, ktorá mu už bola vyplatená na základe rozhodnutia Sociálnej poisťovne, pobočky Rožňava č. 18541-11/2012-RV z 12.12.2012;

11. Dňom 01.08.2004 nadobudol účinnosť zákon č. 437/2004 Z. z. o náhrade za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia.

12. Podľa § 11 ods. 1 zákona č. 437/2004 Z. z. na bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia v dôsledku úrazu a iného poškodenia na zdraví, ktoré bolo spôsobené pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona, a ak ide o chorobu z povolania z takej choroby, ktorá bola zistená pred týmto dňom, sa vzťahujú doterajšie predpisy.

13. Doterajším predpisom v zmysle citovaného ustanovenia je vyhláška č. 32/1965 Zb..

14. Podľa § 4 ods. 1 vyhlášky č. 32/1965 Zb., sťaženie spoločenského uplatnenia sa odškodňuje, ak poškodenie na zdraví má preukázateľne nepriaznivé dôsledky pre životné úkony poškodeného, pre uspokojovanie jeho životných a spoločenských potrieb alebo pre plnenie jeho spoločenských úloh (ďalej len „následky“). Odškodnenie za sťaženie spoločenského uplatnenia musí byť primerané povahe následkov a ich predpokladanému vývoju, a to v rozsahu, v akom sú obmedzené možnosti poškodeného uplatniť sa v živote a spoločnosti.

15. Podľa § 5 ods. 2 vyhlášky č. 32/1965 Zb., ak spoločenské uplatnenie občana bolo už obmedzené predchádzajúcimi zmenami zdravotného stavu, hodnotia sa iba následky, ktoré vznikli v dôsledku posudzovaného poškodenia na zdraví, prípadne viedli k podstatnému zhoršeniu predchádzajúcich zmien zdravotného stavu. Ak bol poškodený pre skoršie sťaženie spoločenského uplatnenia už odškodnený a ak sa odškodňuje nastavšie zhoršenie pôvodného poškodenia na zdraví, ktoré sa nepredpokladalo pri pôvodnom hodnotení, odpočíta sa mu zo sumy, ktorá by zodpovedala jeho terajšiemu stavu (§ 6 ods. 2), suma pôvodne z tohto dôvodu priznaná.

16. Pokiaľ ide o náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia z titulu choroby z povolania zistenej pred 01.08.2004, vyhláška č. 32/1965 Zb. sa po 31.07.2004 vzťahuje len na jeho bodové hodnotenie v rozmedzí uvedenom v príslušnej prílohe uvedenej vyhlášky; samotná výška náhrady za jeden bod sa v prípade nepredpokladanej progresie, ku ktorej došlo po 31.07.2004, riadi ustanovením § 5 ods. 2 zákona č. 437/2004 Z. z., čo žalovaná pri výpočte výšky nároku na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia v dôsledku choroby z povolania zistenej žalobcovi dňa 09.07.2004 v sume 3.144 eur rešpektovala. Výšku náhrady určila ako súčin počtu bodov predstavujúcich navýšenie (200) a sumy 15,72 eur (predstavujúcej hodnotu jedného bodu vychádzajúcej z § 5 ods. 1 a 2 zákona č. 437/2004 Z. z. o náhrade za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia), čo žalobca v konečnom dôsledku žalobou ani nenamietal.

17. Žalobca sa predovšetkým domáhal, aby v rámci súdneho prieskumu namietaného rozhodnutia žalovanej, bolo prehodnotené aj jeho základné odškodnenie a to tak, že bude posúdené podľa zákona č. 437/2007 Z. z., položky 72 ako iné poškodenie na zdraví pri práci s bodovým rozpätím od 60 do 3.000 bodov.

18. Krajský súd správne poukázal na to, že iné poškodenie zdravia z práce bolo žalobcovi zistené už dňa 09.07.2004, teda pred 01.08.2004 a z tohto dôvodu sa na neho s poukazom na § 11 ods. 1 zákona č. 437/2004 Z. z. vzťahuje vyhláška č. 32/1965 Zb., z dôvodu ktorého bol postup posudzujúceho lekára pri hodnotení sťaženia spoločenského uplatnenia žalobcu v posudku zo dňa 10.10.2012 v súlade s príslušnou právnou úpravou. Právna konštrukcia žalobcu, že za deň zistenia choroby z povolania je potrebné považovať až deň 09.12.2004, kedy došlo k jej priznaniu podľa zákona č. 461/2003 Z. z. na Celoslovenskom konzultačnom dni v Bratislave, neobstoí. Pokiaľ by zákonodarca mienil za rozhodujúci moment aplikácie novej právnej úpravy považovať deň uznania poškodenia zdravia za chorobu z povolania (prípadne zohľadniť faktor vzniku samotnej odškodniteľnosti ako sa to domnieva sťažovateľ), neviazal by rozhodný moment na deň zistenia choroby z povolania. Poškodenie zdravia, ktoré bolo dňa 09.12.2004 uznané za chorobu z povolania, bolo totiž preukázateľne zistené za účinnosti vyhl. č. 32/1965 Zb., a to dňa 09.07.2004. Ako však vyplýva aj z dôvodovej správy k zákonu č. 437/2004 Z. z., ustanovením § 11 ods. 1 zákonodarca mienil riešiť všetky prípady, v ktorých k poškodeniu na zdraví došlo pred účinnosťou tohto zákona, čo je aj prípad žalobcu. Z predloženého spisového materiálu a ani z tvrdení žalobcu, resp. ním predložených administratívnych či medicínskych podkladov pritom nevyplýva, že k poškodeniu sťažovateľovho zdravia ako k právnej udalosti došlo až po 31.07.2004.

19. Rovnako neobstoí ani kasačná námietka sťažovateľa, že súd prvého stupňa svojím výkladom ustanovenia § 11 ods. 1 zákona č. 437/2004 Z. z. uplatnil neprípustnú pravú retroaktivitu, nakoľko pri pravej retroaktivite sa v novom právnom predpise neuznajú práva alebo povinnosti založené právnymi skutočnosťami, ktoré sa ako právne skutočnosti uznávali na základe skoršieho (predchádzajúceho) právneho predpisu, prípadne ide o situáciu, keď neskorší právny predpis so spätnou účinnosťou (s dopadom do minulosti) upravuje vzťahy, ktoré vznikli v minulosti tak, že nastáva stav, v rámci ktorého účinnosť neskoršieho právneho predpisu nastáva skôr ako jeho platnosť (teda skôr než začal existovať), čo danej skutkovej ani právnej situácii nekorešponduje.

20. Krajský súd tiež správne poukázal na to, že o otázke základného odškodnenia a o nároku sťažovateľa na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia vrátane výšky tohto odškodnenia, pobočka žalovanej Rožňava právoplatne rozhodla ešte dňa 07.06.2005 rozhodnutím č. 300-123/2005-2. Pokiaľ sťažovateľ s rozhodnutím pobočky žalovanej nesúhlasil, mal zákonnú možnosť dosiahnuť jeho zmenu podaním

opravného prostriedku podľa § 214 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, čo však neurobil. Mylne sa preto domnieva, že v konaní, v rámci ktorého žalovaná (jej pobočka) rozhodovala už len o náhrade za uznanú progresiu ochorenia (resp. za nastavšie zhoršenie pôvodného poškodenia na zdraví), dosiahne revíziu aj tohto, už právoplatného rozhodnutia.

21. S ďalšími argumentmi sťažovateľa ani konštrukciami z nich vychádzajúcimi a týkajúcimi sa sťažovateľom opakovane vznášanej požiadavky priznať a posúdiť ešte samotné základné sťaženie jeho spoločenského uplatnenia podľa ustanovení zákona č. 437/2004 Z. z. sa kasačný súd už duplicitne nevysporadúval z dôvodu ich právnej irelevancie.

22. Pokiaľ sa sťažovateľ kasačnou sťažnosťou domáhal, aby mal za zhoršenie zdravotného stavu (progresiu) priznanú hodnotu 15,72 eur za jeden bod, táto jeho požiadavka preskúmaným rozhodnutiam správnych orgánov oboch stupňov plne korešponduje. Kasačný súd na ňu preto neprihliadol ako na náležitú.

23. Pokiaľ sťažovateľ tvrdil, že bolo procesnou povinnosťou žalovanej vo veci ustanoviť znalca, ktorý by odstránil rozpory a potvrdil, že dátum prvého zistenia ešte neznamená chorobu z povolania, je potrebné prisvedčiť žalovanej, že v zmysle § 196 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, organizačná zložka Sociálnej poisťovne môže ustanoviť znalca, ak je na odborné posúdenie skutočností dôležitých pre rozhodnutie potrebný znalecký posudok. Kasačný súd však poukazuje na to, že otázka výkladu ustanovenia § 11 ods. 1 zákona č. 437/2004 Z. z. a jeho aplikácie na skutkový stav zistený v danej právnej veci je otázkou právnou, nie medicínskou. Správne orgány preto nepochybili, keď v konaní nepostupovali spôsobom, ktorý požadoval sťažovateľ.

24. S poukazom na všetky vyššie uvedené argumenty, kasačný súd námietku sťažovateľa, že v konaní došlo k porušeniu zásady rovnosti zbraní, resp. spravodlivého procesu už v konaní pred správnymi orgánmi, čo predstavuje porušenie článku 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj nerešpektovanie princípu právnej istoty vybočením z rozhodovacej praxe v porovnateľných veciach, nevyhodnotil ako relevantnú.

25. Kasačný súd dospel k záveru, že kasačné námietky žalobcu neodôvodňujú zrušenie rozhodnutia krajského súdu, a preto kasačnú sťažnosť žalobcu podľa § 461 SSP ako nedôvodnú zamietol.

26. O náhrade trov kasačného konania rozhodol najvyšší súd v zmysle § 467 ods. 1 v spojení s § 167 ods. 1 a § 168 tak, že žiadnemu z účastníkov nárok na náhradu trov kasačného konania nepriznal, nakoľko žalobca nebol v kasačnom konaní úspešný a na strane žalovaného nevzhliadol dôvod, pre ktorý by mohol náhradu dôvodne vynaložených trov konania spravodlivo požadovať.

27. Toto rozhodnutie prijal kasačný súd v senáte pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný riadny opravný prostriedok.